

---

## Miks vajab Eesti finantsombudsmani?

07. aprill 2021

Eesti vajab finantsombudsmani, kelle ülesanne on lepitada vaidlevat klienti ja finantsvahendajat. Ombudsman tegutseks Finantsinspektsiooni juures, kuna siin on hea ülevaade finantsvahendajate organisatsioonist, teenuse elukaarest ja piisavalt oskusteavet. Finantsombudsmani tegevusega suureneks Eesti finantsvahendajate omavastutus ja tarbijad oleksid rohkem kaitstud, mis kokkuvõttes on ka finantsstabiilsuse huvides.

Ükski teine teenus või kaup ei ole võrreldav finantsteenusega, kuna ebastabiilsus finantsturul või

---

laiem usalduse kadumine finantsteenuste või finantsvahendajate vastu võivad tekitada tõrkeid majanduse vabatahtliku ümberjaotamise, riskijaotuse ja võimendamise süsteemis või viia halvemal juhul „punasesse“ kogu ühiskonna. Finantsstabiilsust toetab finantsteenuse tarbija rahulolu ja õiglane kohtlemine.

Finantsteenuste tarbija rahulolu sõltub finantsteenuse omadustest ja teekonnast teenuse tarbimisel ning sellest, kas teenus sobib kliendi tegelike vajaduste ja profiiliga. Finantsteenuse „eluiga“ läbib erinevaid etappe: loomine ja testimine, teenuse turustamine, lepingu sõlmimine kliendiga, finantsteenuse osutamine ning lepingu täitmisest aru andmine. Valdavalt toimub see teekond vastastike ootuste, kokku lepitud tingimuste ja seaduste kohaselt. Aga mitte alati.

Teatud juhtudel võivad tekkida kliendi ja finantsvahendaja vahel erimeelsused, mille lahendamiseks peab professionaalsel finantsvahendajal olema sisemine kord. Viimase puhul on oluliseks põhimõtteks huvide konflikti vältimine - finantsvahendaja poolt peab vaidlust lahendama osapool, kes pole finantsvahendaja sama töötaja või funktsioon, kellega seoses vaidlus tekkis. Finantsinspeksioon kontrollib riskipõhiselt oma järelevalve alla kuuluvate finantsvahendajate poolt finantsteenuste loomise, turustamise, sõlmimise, täitmisest aru andmise vastavust õigusaktide nõuetele, hindab asjasse puutuvaid finantsvahendaja organisatsiooni lahendeid ja sisemisi eeskirju. Professionaalse finantsvahendaja organisatsiooni kaudu lähenemine riskidele ja nende lahendamine on odavam ning ettevaatavalt tõhusam, kui üksikvaidluste lahendamine.

Kui finantsvahendaja ja klient omavahel probleemi lahendada ei suuda, on neil võimalus pöörduda kohtu poole. Paljude teiste Euroopa riikidega võrreldes on Eesti kohtute menetlused väga kiired, kuigi inimestel võib olla sellest teistsugune arusaamine. Protsessi seadusest tulenevalt kohus üldiselt ei lepita, vaid mõistab õigust, lahendab asja sisuliselt. Veelgi enam, tsiviilvaidlustes on kohtumenetlus üldiselt võistlev. See tähendab, et kummalgi poolel on kohustus leida ja esitada oma tõendeid ja väiteid. Tsiviilkohtud tegelevad väga erinevate asjadega, testamentidest tuletisinstrumentideni. Kuna tõendite kogumine, väidete kujundamine, õiguse ja kohtupraktika tundmine spetsiifilises valdkonnas ei ole odav, siis on keskmisel kliendil juba eos nõrgem positsioon finantsturu vaidluses professionaali vastu, millele lisandub võimalik finantsiline mõjutatavus finantsvahendaja poolt.

Eesti vajab finantsombudsmani, kelle ülesanne on klienti ja finantsvahendajat lepitada ning vajadusel otsustada asi sisuliselt vähemalt neis finantsturu valdkondades, kus puudub toimiv kohtueelse tüli lahendamise skeem. Ombudsman paikneks Finantsinspeksiooni juures, kuna viimasel on hea ülevaade finantsvahendaja organisatsioonist, teenuse elukaarest, ja piisavalt oskusteavet. Nimetatud pilti saab ühiskonna huvides ära kasutada ka vaidlevate osapoolte lepitamisel. Ombudsmani lahendeid saab omakorda kasutada sisendina järelevalvetegevuses. Ombudsman võtab kohtutelt koormust ja potentsiaalselt annab suuna, suurendab turuosaliste omavastutust ja seeläbi tarbijate kaitstust. Tulemuseks peaks olema suurem usaldus finantsturu vastu, mis omakorda teenib finantsvahendajate endi ja ka finantsstabiilsuse huve.

